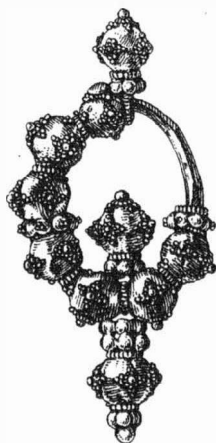

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1964

BRNO 1965

Rettungsgrabung auf der paläolithischen Station in Boršice. Auf der bekannten paläolithischen Station in Boršice bei Uh. Hradiště wurden im Jahre 1964 bei der Tiefackerung Mammutknochen erfasst. Während der Bergungsaktion des Archäologischen Institutes der ČSAV ist an diesen Stellen eine asohige Kulturschicht mit Nestern von Feuersteinerzeugnissen und eine kleinere Mammutknochenanhäufung gemeinsam mit Bruchstücken von Renn- und Wolfsknochen abgedeckt worden. Die Steingeräte, die direkt aus der Kulturschicht geborgen wurden, sind vorwiegend aus baltischem Kreidefeuerstein gespalten, sie sind stark patiniert und melden sich in ihrer Form zu den Industrien des Ostgravettien. Auffallend ist die Anwesenheit von kleinen "Sägen", Klingen mit abgestumpftem Rücken, Bohrern und die grosse Anzahl von Keilsticheln. Spitzen fehlen gänzlich. Schaber, durch die sich in diesem Gebiet die paläolithischen Industrien mit gemischten Elementen des Auriignacien und Gravettien auszeichnen, treten hier in den Hintergrund. Die Fundumstände nach der Tiefackerung zeugen davon, dass die Siedlung in der Nähe der heute bereits wesentlich nivellierten kleinen Sandanhöhe entstand. Die Station in der Flur "Chrátka" bei Boršice hat alle Voraussetzungen und günstige Bedingungen für eine weitere erfolgreiche Grabung, die auch Grundrisse von Siedlungsobjekten entdecken und Funde von beinernen Geräten und Waffen erbringen könnte.

- - -

Výzkum před jeskyní Pekárnou

Bohuslav K l í m a

Tab. 1 a 34

Po předchozích výkopových pracích před vchodem do jeskyně Pekárny a zejména pak po výjimečném objevu žebra s rytinami koní v roce 1963 se dostal další výzkum na tomto důležitém nalezišti do popředí zájmu. Znovu se vnucuje k úvaze opětovný výkop vlastního překlenutého prostoru jeskyně, který byl již vícekrát na různých místech a různým způsobem prokopáván. Vrstvy na dně Pekárny platí proto již delší dobu za archeologicky vykořistěné. Přesto však je nutno se zabývat myšlenkou nového komplexního výzkumu již proto, že Pekárna byla patrně jediným a nejvýhodněji položeným skutečným dlouhodobým sídlištěm v období magdalénienu na území našeho státu a že by s uplatněním všech spolupracujících oborů poskytla jistě nové závažné poznatky. Než se však bude moci snad přistoupit k uskutečnění takového záměru, jež bude předpokládat vyklizení podstatné části jeskyně od všech sedimentů, bude zapotřebí prošetřit ještě některé areály na plošině před jejím vchodem, na něž by se mohl převážený materiál pak ukládat.

Výkopové práce v roce 1964 se proto obrátily především k východnímu okraji vchodu, před nímž zbývalo prozkoumat ještě neporušený úsek suťového valu. Jeho

podstatnou část tvořila hlavně navážka, překrývající původní povrch, mladoholocenní temněšedou rendzinu, prostoupenou velikými balvany. Ty byly znovu velkou zábranou v rychlejším průběhu prací, neboť jejich odstraňování si vyžádalo mnoho námahy tří zkušených pracovníků. Mnohé zřícené bloky byly takových rozměrů, že prostupovaly více vrstev a některé zasahovaly ze zmíněné původní povrchové vrstvy, přes hnědošedou polohu v jejím podloží a slabou sprašovou vrstvu pod ní až do basálních jílovitých hlín s pískem a drobným štěrkem. Blíže skalní stěny otevřel výkop rovněž část prokopané již plochy i s několika kamennými nástroji a shromážděnými zde zvířecími kostmi a v její blízkosti též poněkud pestřejší stratigrafické i nálezové okolnosti. Sprašová vrstva zde přecházela ve světle šedavě zbarvenou mocnější vrstvu se značným obsahem popela, která vykazovala značné obohacení CaCO_3 a sypkou až drobtovitou strukturu. Obsahovala silně fragmentární kosti ve značném množství i hojný odpad kamenné výroby. Nálezové okolnosti nasvědčovaly tomu, že zde patrně nasedala pravá sídlištní vrstva.

Před západním okrajem vchodu, kde bylo nalezeno ono žebro s rytinou koní, bylo dokončeno prošetření slabého pilíře, který odděloval předchozí výkop od ploch prokopaných již r. 1927. Očištěný profil ukázal, že čistá spraš nad jílovitou sprašovou hlínou s pískem ztrácí na mocnosti. Nálezový horizont s památkami magdalénienu se proto ocitl v nadložní okrově šedavé poloze pod holocenními vrstvami se střepy pravěkých nádob. Provázel ho i nadále nesouvislý, zvlněný, zřejmě soliflukcí rozvlečený horizont přepálené země červenavé barvy s popelovitými součástkami. Tímto pozorováním, podobně jako i na druhé straně vchodu, byla získána možnost spolehlivého srovnávání stratigrafie v sondách na plošině před vchodem s profily dřívějších výkopů uvnitř jeskyně. I když v popisovaném výkopu byly prohlédnuty jen nepatrné zbytky původních sedimentů, přesto byly získány znovu četnější kosti zejména koní a sobů i řezané sobí parohy. K nepočetným kamenným nástrojům a k odpadu kamenné výroby se připojily i dva hroty vrhacích zbraní, z nichž jeden je opatřen krevními rýhami. Po obou stranách v předpolí vchodu do jeskyně byly očištěny skalní stěny se zřetelnou vodní modelací výtokového koryta.

V závěru prací se rozšiřovala otevřená sonda při západním okraji spodní části plošiny a tedy dále od vchodu do Pekárny, kde jsou pleistocenní sedimenty zastoupeny mocnější sprašovou polohou. Také nálezově byl výzkum v roce 1964 úspěšný. Kromě běžných kamenných nástrojů i několika zlomků nářadí kostěného a průvodního hojného odpadu kamenné výroby, je zajímavá zvláště poměrně rovněž početná industrie, tříštěná z hnědavě šedého, zrnitého a málo kvalitního rohovce. Pochází z těsného nadloží nálezového horizontu s magdalénienem, není patinovaná a typologicky zatím i málo výrazná. Výzkum na plošině před jeskyní Pekárnou nelze tedy ještě považovat za ukončený a bude nutno mu i nadále věnovat náležitou pozornost již se zřetelem k budoucím úkolům.

Grabung vor der Höhle Pekárna. Die Grabungsarbeiten vor der Höhle Pekárna Mokrý bei Brno/ setzten im Jahre 1964 im Raum vor dem Ostrand des Einganges fort, wo die ursprünglichen Schichten noch ungestört unter einem mächtigen Schuttwall

lagen, der noch durch das aus der Höhle herausgeschaffte Material ergänzt war. Nach Entfernung der grossen Felsblöcke wurden im eigentlichen Teil der abgedeckten Fläche die nur wenig mächtigen und stratigraphisch wenig sichtbaren Kulturschichten verfolgt. Eret in der Nähe der Felswand im oberen Teil der Lösslage, befand sich die eigentliche Siedlungsschicht, mit zahlreichen Hinterlassenschaften des Magdalénien. Vor dem Westrand des Einganges wurde der Rest der Kulturschicht in einem Pfeiler abgedeckt, der die bereits durchgrabenen Areale von dem geöffneten Schacht trennte. Der Fundhorizont, der hier im Jahre 1963 die Rippe mit den geritzten Pferden erbrachte und der von einem deutlich verfärbten Soliflukationsstreifen der Feuerstelle begleitet war, ging hier in eine grau verfärbte Schicht über, aber erst an jenen Stellen, wo der Löss auffallend an Mächtigkeit abnahm. So wurde endlich die Möglichkeit eines verlässlichen Vergleiches der Stratigraphie in den Sonden auf dem Plateau vor dem Eingang, mit den Profilen der früheren Ausgrabungen im Höhleninneren gewonnen. Ausser den verhältnismässig zahlreichen Steinerzeugnissen ergab die Grabung auch zwei Spitzen für Wurfmaschinen aus Renntiergeweih und Bruchstücke von zugeschnittenen Schiefersteinen.

Mesolitická stanice u Luhačovic

Jiří P a v e l ō í k

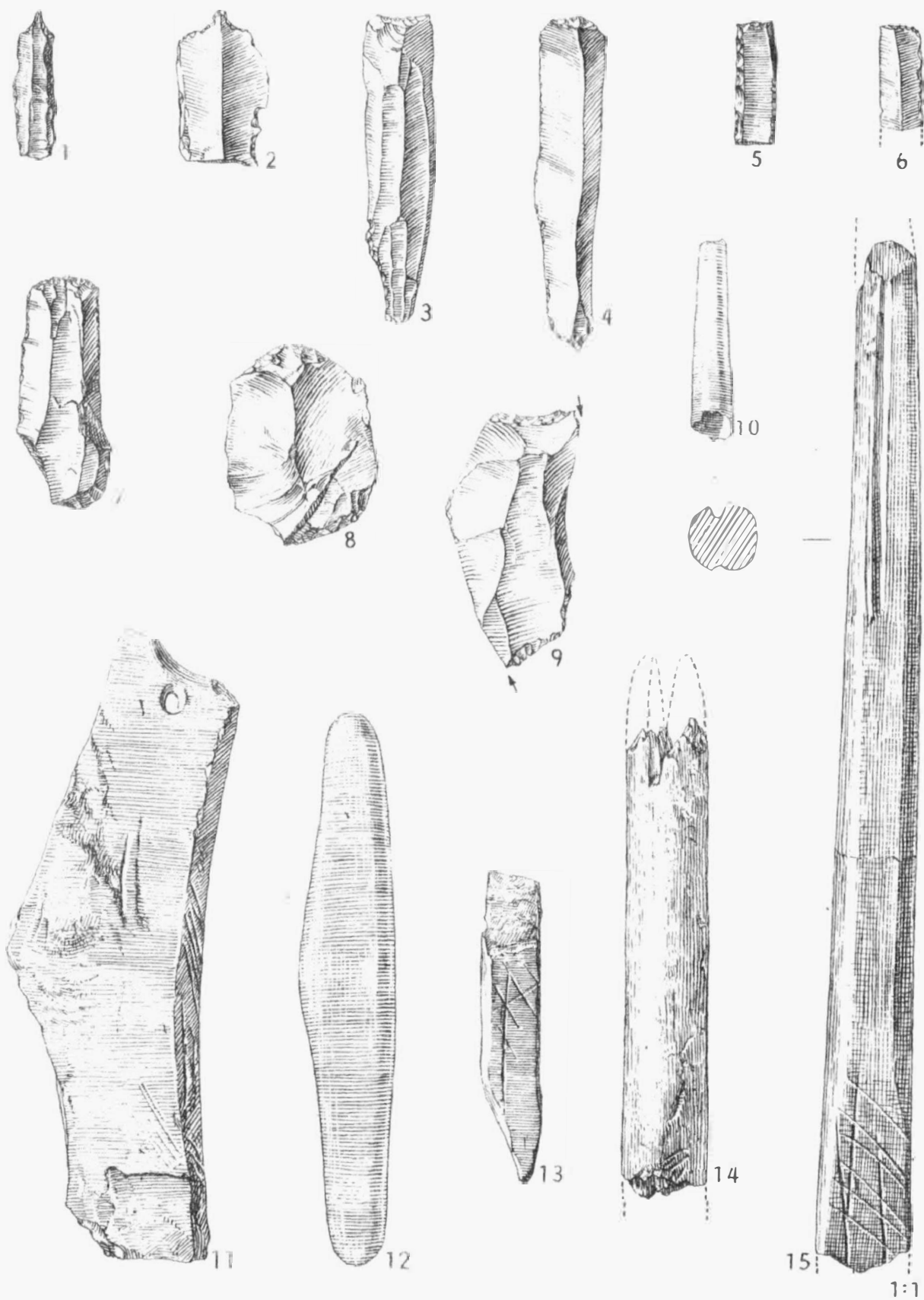
Spolu se Sl. Venclem z pražského AÚ jsme provedli terénní průzkum mesolitické stanice u Luhačovic^{1/}. Lokalita je trvale zaloučena a přes usilovné pátrání se nám nepodařilo další sílexy nalézt. U příležitosti výzkumu jsme navštívili i akad. mal. J. Zápeca z Luhačovic, který předal muzeu JAK v Uh. Brodích základní kolekci nástrojů, abychom získali o lokalitě potřebné informace. J. Zápeca nás upozornil, že stanici objevil roku 1935 slovenský archeolog amatér J. Turba z Prievidze, který zde i kopal a pouze menší část nalezeného materiálu vnoval informátoru.

Díky Z. Pivoarové z AÚ SAV v Nitre a A. Ruttkaye z muzea v Bojniciích se nám podařilo zjistit, že sbírku J. Turby, který roku 1962 zemřel, dnes vlastní i s materiálem z Luhačovic J. Belák z Prievidze. Sílexy z jeho sbírky se nám dosud nepodařilo získat ke zpracování.

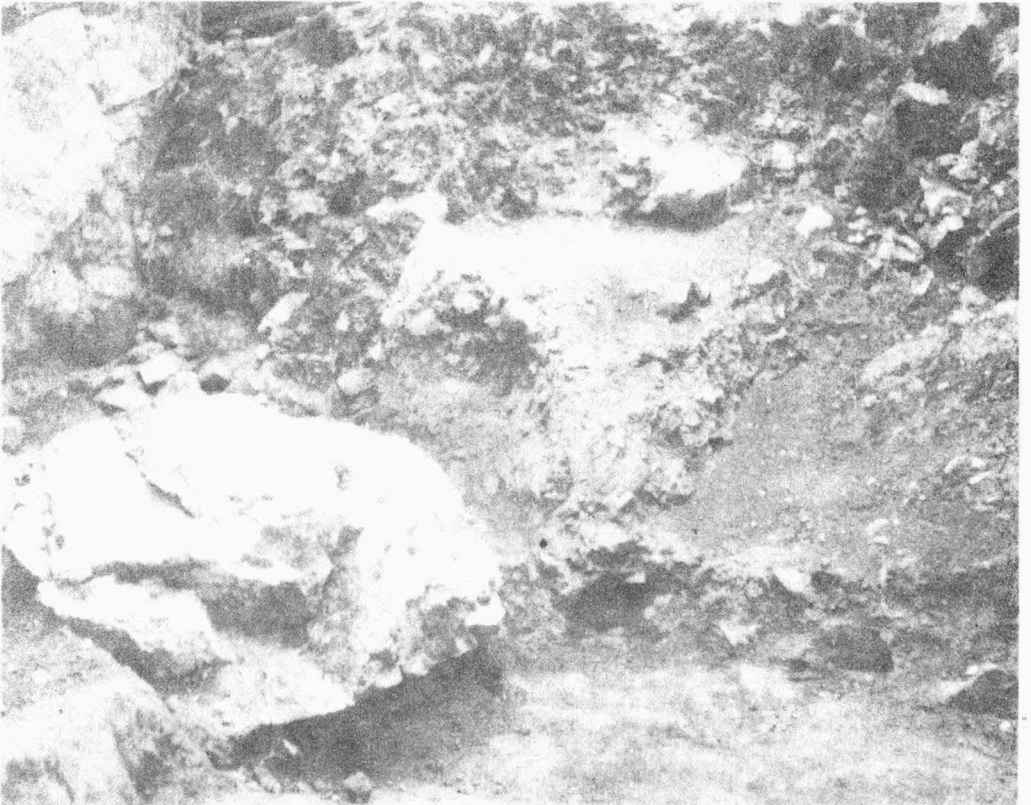
P o z n á m k y :

1. B. K l í m a, Mesolitická industrie z Luhačovic.

Zprávy oblastního muzea v Gottwaldově č. 3/1963, s. 5-19.

Tab. 1. Mokrá /o. Brno-venkov/, jeskyně Peckárna - Peckárna Höhle: drobná kamenná a kostěná industrie. - Steinerne und beinerne Kleinindustrie.

Tab. 34. A Boršice /o. Uh. Hradiště/: menší skládka mamutích kostí. - Kleinere Mammutknochenanhäufung. B Mokrá /o.Brno-venkov/, jeskyně Pekárna: část neporušených uloženin s nasedající sídlištní vrstvou /magdalénien/ před východním okrajem vchodu do jeskyně.- Teil der ungestörten Ablagerungen mit darauffliegender Siedlungsschicht /Magdalénien/ vor dem östlichen Rand des Höhleneinganges.

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1964

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně
Sady osvobození 19/23
Odpovědný redaktor: Prof. Dr. Josef Poulík, D. Sc.
Redaktoři: Dr. Jiří Říhovský a Dr. Anna Medunová
Překlady: R. Tichý, C. Sc. a E. Tichá
Kresby: B. Ludikovská
Foto: J. Škvařil
Na titulní stránce: Zlatá náušnice ze slovanského hrobu 794
v Mikulčicích

Vydáno jako rukopis - 400 kusů - neprodejně